

Vazební věznice České Budějovice

Zpráva z návštěvy zařízení

Adresa zařízení:	Goethova 1, 371 56 České Budějovice
Zřizovatel:	Ministerstvo spravedlnosti
Ředitelka:	plk. Mgr. Martina Rousková
Typ zařízení:	vazební věznice
Kapacita:	105 obviněných, 160 odsouzených
Datum návštěvy:	5. až 6. srpna 2019
Datum vydání zprávy:	6. ledna 2020
Návštěvu provedli:	Mgr. Bc. Ondřej Klabačka, Mgr. Barbora Matějková, JUDr. Jiří Matuška, JUDr. Milan Svoboda

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv

Obsah

Úvodní informace	3
Shrnutí	7
Bezpečnost	8
1. Prohlídky	8
2. Umisťování obviněných.....	11
Materiální podmínky	14
3. Přístup ke světlu a vzduchu.....	14
4. Vybavení cel	16
5. Oblečení	20
Průběh dne obviněného	23
6. Režimová opatření	23
7. Hygiena.....	23
8. Strava	25
9. Nákupy v kantýně.....	26
10. Trávení volného času	28
11. Kontakt s vnějším světem	30
Další zjištění ze systematické návštěvy	33
12. Zdravotní péče	33
13. Vnitřní řád	34
14. Stížnosti.....	35
Přehled opatření k nápravě.....	37

Úvodní informace

Systematická návštěva a její cíl

Na základě ustanovení § 1 odst. 3 a 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, vykonávám činnost národního preventivního mechanismu, v jehož rámci provádím **systematické návštěvy míst (zařízení), v nichž se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě**. Důvodem omezení na svobodě je rozhodnutí orgánu veřejné moci, nebo závislost osoby na poskytované péči. Cílem systematických návštěv je posílit ochranu osob omezených na svobodě před všemi formami špatného zacházení.¹ Vazební věznice představují zařízení ve smyslu § 1 odst. 4 písm. a) zákona o veřejném ochránci práv.

Návštěvy probíhají zásadně neohlášeně a jejich provedením zpravidla pověřuji pracovníky Kanceláře veřejného ochránce práv.² Pracovníky jsou právníci a experti na danou oblast. Šetření spočívá v prohlídce zařízení, pozorování, rozhovorech s vedením, zaměstnanci a vězňenými osobami, studiu vnitřních předpisů zařízení a dokumentace včetně zdravotnické.³ Charakter návštěv je **preventivní, s cílem působit do budoucna** a zvyšovat standard podmínek věznění v České republice.

Zpráva z návštěvy a vyjádření zařízení

Z každé systematické návštěvy **pořizuji zprávu, jejíž součástí mohou být návrhy opatření k nápravě**. Zpráva slouží k dialogu se zařízením a jako vodítko k prevenci nebo odstranění špatného zacházení. Zpráva nepopisuje praxi zařízení, která odpovídá dobrým standardům zacházení. Proto může působit negativním dojmem. Prosím čtenáře, aby zprávu četli s tímto vědomím a nepovažovali mé závěry za nedocenení náročné práce zařízení.

Zprávu zašlu zařízení a vyzvu je, aby se k mým zjištěním a navrženým opatřením vyjádřilo.⁴ Jsem připravena zabývat se předloženými argumenty. Navržená opatření k nápravě jsou zpravidla různá svou naléhavostí, náročností a dobou potřebnou k provedení. Při jejich formulaci navrhuji také termín realizace, přičemž očekávám, že zařízení jej buď respektuje, anebo odůvodněně navrhne jiný termín. Pro snazší orientaci poskytuji v závěru zprávy jejich přehled.

- Bezodkladná opatření je třeba provést zpravidla do 7 dnů od obdržení zprávy. Je-li jejich realizace náročná, je třeba je provést v nejkratší možné době. Za bezodkladná

---

1 Špatným zacházením se rozumí jednání, které nerespektuje lidskou důstojnost a dosahuje určitého stupně závažnosti (samo o sobě, nebo při kumulativním účinku jednotlivých zásahů). Ve věznici může mít špatné zacházení například podobu nezajištění bezpečí, nerespektování lidské důstojnosti, práva na soukromí, anebo podobu nepřiměřeného používání donucovacích prostředků.

2 V souladu s § 25 odst. 6 zákona o veřejném ochránci práv.

3 V souladu s § 21a ve spojení s § 15 zákona o veřejném ochránci práv.

4 Ustanovení § 21a odst. 3 a 4 zákona o veřejném ochránci práv.

pokládám opatření, která považuji za naléhavá a příkládám jim velkou důležitost, anebo která považuji za objektivně snadno realizovatelná.

- Opatření s delší lhůtou je třeba provést ve stanovené lhůtě, zpravidla do jednoho, tří, šesti měsíců, jednoho roku.
- Opatření s průběžným plněním formuluji tam, kde je třeba zavést do praxe určitý pracovní postup nebo styl práce, nebo naopak něčeho se napříště zdržet. Očekávám, že se tak stane bezodkladně a bude se dbát na uplatňování do budoucna.

Očekávám, že zařízení ve vyjádření ke zprávě (1) sdělí, že opatření bylo realizováno a jak, nebo (2) kdy a jak se tak stane, nebo (3) navrhne jeho alternativu.

Shledám-li vyjádření zařízení nebo dalších oslovených orgánů dostatečným, vyrozumím je o tom. Mohu si rovněž vyžádat doplňující vyjádření. Rozhodující je pak vysvětlení zjištěných pochybení, doložení navržených opatření k nápravě či hodnověrný příslib jejich realizace. **Neshledám-li vyjádření zařízení nebo dalších oslovených orgánů dostatečným**, vyrozumím o tom nadřízený úřad (případně vládu, není-li nadřízeného úřadu), případně informuji veřejnost.⁵ Rovněž mohu přijet na kontrolní návštěvu.

Po ukončení vzájemné komunikace **zveřejním anonymizovanou zprávu z návštěvy zařízení** (s výjimkou jmen osob pověřených vedením zařízení), včetně obdrženého vyjádření, na svých internetových stránkách⁶ a v databázi Evidence stanovisek ochránce ESO.⁷

Po provedení série souvisejících návštěv **vydávám tzv. souhrnnou zprávu**. Tu také zveřejňuji a doručuji příslušným orgánům veřejné moci. V souhrnné zprávě bez vazby na konkrétní navštívené zařízení shrnuji svá zjištění a doporučená opatření k nápravě, navrhuji systémová doporučení, případně formuluji standard dobrého zacházení. Cílem také je, aby zpráva byla k dispozici nenavštíveným zařízením jako vodítko k odstranění nebo prevenci špatného zacházení.

---

5 Tzv. sankční opatření, u kterých se postupuje obdobně podle § 20 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

6 Veřejný ochránce práv - ombudsman [online]. Brno: © Kancelář veřejného ochránce práv [cit. 2019-11-11]. Dostupné z: <http://www.ochrance.cz/ochrana-osob-omezenych-na-svobode/>.

7 Evidence stanovisek ochránce (ESO) je dostupná z: <http://eso.ochrance.cz/Vyhledavani/Search>.

Charakteristika zařízení

Vazební věznice České Budějovice je věznicí, v níž se vykonává nejen vazba, ale také trest odnětí svobody s ostrahou se středním a vysokým stupněm zabezpečení.⁸

Výkon vazby probíhal ve věznici na 4 různých patrech, které se vyznačují různými barvami. **Červené patro** je vyhrazeno pro osoby obviněné ze závažné trestné činnosti. Na **zeleném patře** jsou obvinění bez zvláštního rozdělení. Totéž je i na **modrém patře**, avšak tam je rovněž i část vyhrazena pro oddíl se zmírněným režimem, kam jsou umísťováni obvinění opakovaně trestně stíhaní. Pro obviněné je na **žlutém patře** k dispozici pouze oddíl se zmírněným režimem, který je naopak vyhrazen pro osoby poprvé vazebně stíhané, tedy bez předchozích zkušeností z vězeňského prostředí.

Oddělení pro výkon vazby má celkovou kapacitu 105 obviněných, pro vazbu se zmírněným režimem je vyhrazeno 45 míst. V době zahájení návštěvy bylo ve věznici 83 obviněných (kapacita byla naplněna na 79 %), z toho bylo 75 dospělých mužů, 7 dospělých žen, 1 nezletilá žena. Mezi těmito obviněnými bylo 15 cizinců z 5 různých zemí (6x z Polska, 4x ze Slovenska, 3x z Rumunska, 1x z Ukrajiny, 1x z Afghánistánu). Pět obviněných mělo koluzní důvod vazby.

Obrázek 1: Komplex budovy vazební věznice a krajského soudu⁹

---

⁸ Ustanovení § 3 písm. b) nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 37/2018, o vazebních věznicích a profilaci věznic Vězeňské služby České republiky.

⁹ Vězeňská služba České republiky. Fotografie Vazební věznice České Budějovice [fotografie jpg]. © 2019 Vězeňská služba České republiky. [cit 2019-16-10]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/vazebni-veznice-ceske-budejovice/wp-content/uploads/sites/8/2019/07/bud%C4%9Bice2019.jpg>.

Průběh návštěvy

Návštěva proběhla ve dnech 5. až 6. srpna 2019 bez předchozího ohlášení. Ředitelka věznice nebyla v průběhu návštěvy přítomna, proto byl o návštěvě osobně informován její zástupce při zahájení. Zaměstnanci a zaměstnankyně Kanceláře veřejného ochránce práv (dále jen „Kancelář“) mu předali pověření k provedení návštěvy, vyžádali si potřebnou součinnost a dokumentaci.

Návštěvu provedli právníci a právnička Kanceláře veřejného ochránce práv Mgr. Barbora Matějková, Mgr. Bc. Ondřej Klabačka, JUDr. Jiří Matuška a JUDr. Milan Svoboda.

Zaměstnanci a zaměstnankyně Kanceláře navštívili část věznice, v níž je vykonávána vazba. Hovořili s vedoucími zaměstnanci, dozorci, strážnými, lékaři, civilním personálem a s obviněnými. Na místě zastížený personál poskytl veškerou součinnost, za což děkují.

Shrnutí

Systematická návštěva Vazební věznice České Budějovice byla zaměřena pouze na výkon vazby, přičemž jsem nezjistila, že by zde docházelo ke špatnému zacházení. Přesto jsou oblasti, v nichž doporučuji přijetí změn.

Co se týče materiálních podmínek obviněných, nesouhlasím s nainstalovanými plastovými zábranami na oknech, které považuji za velký zásah do práv obviněných ovlivňující jejich fyzické i psychické zdraví.

Neztotožňuji se s přístupem věznice k provádění důkladných osobních prohlídek, o nichž je možné říci, že jsou prováděny systematicky, plošně u všech obviněných bez individuálního zhodnocení rizik. Tuto praxi dlouhodobě kritizuji, protože ji v takovém rozsahu považuji za nepřiměřený zásah do důstojnosti prohlížených osob.

Dále by v současné době měl být zajištěn vyšší standard hygieny obviněných, než jak tomu je v navštívené věznici. Za tímto účelem doporučuji, aby bylo obviněným umožněno častější sprchování, navýšení množství kusů vězeňského oblečení a aby matrace na celách byly omyvatelné.

Na druhou stranu jsem zaznamenala i několik příkladů dobré praxe. V současné době má věznice dobře fungující zdravotní středisko. Mimo jiné je zde zavedeno „balíčkování léků“, které funguje jako prevence chybovosti při vydávání léků. Dále jsou při nástupu vězňenských osob evidovány starší i aktuální zranění, jizvy a tetování, čímž se věznice chrání před nařčením, že personál způsobil zranění, které již osoba měla z minulosti. Rovněž za dobrou praxi považuji, že osobám s nedostatkem finančních prostředků jsou automaticky jednou měsíčně vydávány čtyři ruličky toaletního papíru najednou, přestože podle nařízení generálního ředitele VS ČR se má toaletní papír poskytovat podle skutečné potřeby.¹⁰

Věřím, že vedení věznice i jednotliví členové personálu přijmou má zjištění jako konstruktivní kritiku, která napomůže zlepšit podmínky ve věznici a prospěje jak obviněným, tak v konečném důsledku i personálu samotnému. Ve své zprávě nezmiňuji některé systémové nedostatky, které vedení věznice bez podpory nadřízených orgánů nedokáže ovlivnit, avšak i na ně se zaměřím prostřednictvím jiných nástrojů, např. souhrnnou zprávou ze série návštěv vazebních věznic.

Závěrem bych chtěla uvést, že systematická návštěva této věznice se odehrála necelý rok poté, co věznici navštívil Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (dále jen „Výbor CPT“). Díky tomu bylo možné vidět změnu, která se od návštěvy tohoto výboru odehrála, a oceňuji tedy, že některé z požadavků vyslovených ve zprávě Výboru CPT byly již provedeny.

---

¹⁰ Ustanovení § 16 odst. 3 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 6/2012, o vyzbrojování obviněných, odsouzených a chovanců.

Bezpečnost

Jedním z úkolů věznice je zajištění vnější i vnitřní bezpečnosti, v rámci níž musí být zajištěna bezpečnost jak vězňených osob, tak personálu. Ke splnění tohoto účelu je využíváno kamerového systému, donucovacích prostředků, osobních prohlídek, systému prevence násilí a sebepoškozování a dalších nástrojů. Práva a povinnosti obviněných jsou vtělena do vnitřního řádu. Současně zákon o výkonu vazby stanoví, že obviněný smí být „*podroben jen těm omezením, která jsou nutná ke splnění účelu vazby z hlediska jejího důvodu a k zachování stanoveného vnitřního pořádku a bezpečnosti. Ve výkonu vazby nesmí být ponižována lidská důstojnost obviněného a nesmí být podrobován fyzickému ani psychickému nátlaku.*“¹¹

1. Prohlídky

Ve věznicích provádí šest druhů prohlídek: generální, dílčí, technické, osobní, prohlídky věcí a zavazadel a prohlídky speciální.¹² Osobní prohlídky vězňených osob se dále dělí na důkladné osobní prohlídky, preventivní osobní prohlídky a prohlídky těla.¹³

1.1 Důkladné osobní prohlídky

Zachování lidské důstojnosti je jedním z lidských práv, která jsou zaručena všem osobám.¹⁴ Proto i při provádění důkladných osobních prohlídek musí vězeňský personál toto právo obviněných respektovat.¹⁵ Provádění důkladných osobních prohlídek je více upraveno v nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky, které mimo jiné stanoví, že se k provedení této prohlídky přistoupí, jestliže existuje důvodné podezření založené na individuálním zhodnocení rizik, že obviněný má u sebe nebezpečné předměty nebo nepovolené věci.¹⁶ Přestože důkladné osobní prohlídky představují obecně zásah do lidské důstojnosti vězňených osob, v daném prostředí za účelem zajištění vnitřní bezpečnosti lze však tento zásah považovat za legitimní, pokud je prováděn přiměřeným způsobem.¹⁷

Dne 12. srpna 2019 mi věznice zaslala kamerové záznamy zachycující pohled na chodby oddílů v době, kdy byly prováděny dílčí a technické prohlídky, jak bylo v průběhu

---

11 Ustanovení § 2 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů.

12 Ustanovení § 84 odst. 1 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 23/2014, o vězeňské a justiční strážní, ve znění pozdějších předpisů.

13 Ustanovení § 88 písm. a) nařízení generálního ředitele č. 23/2014.

14 Ustanovení čl. 10 odst. 1 usnesení České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, (dále jen „Listina základních práv a svobod“).

15 Ustanovení odst. 54.3 Evropských vězeňských pravidel, Doporučení výboru ministrů Rady Evropy – Recommendation CM/Rec(2014)3, (dále jen „Evropská vězeňská pravidla“).

16 Ustanovení § 89 odst. 1 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 23/2014, o Vězeňské a justiční strážní.

17 Tento názor zastával i můj předchůdce JUDr. Pavel Varvařovský, jak je patrné z jeho závěrečného stanoviska ze dne 6. prosince 2011, sp. zn. 645/2011/VOP/MS. Dostupné z: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/2320>.

systematické návštěvy požádáno. Při těchto prohlídkách je vždy ještě prováděna buď preventivní, nebo důkladná osobní prohlídka. Preventivní osobní prohlídka je obviněným prováděna přes oblečení na chodbě před celou. Za účelem důkladných osobních prohlídek jsou ubytovaní obvinění odvedeni do koupelny, kde probíhá samotná prohlídka. Při důkladné osobní prohlídce se obvinění vysvlékají do naha a podle tvrzení obviněných vždy i dřepují. Muži mohou být i požádáni o nadzvednutí genitálu, takže se jedná o prohlídku velice intimní, které by neměli být přítomni další obvinění.

Na záznamech je vidět, že za účelem provedení důkladných osobních prohlídek příslušníci po otevření cely odvedou všechny ubytované obviněné do koupelny, zatímco probíhá prohlídka cely. Důkladné osobní prohlídky jsou za této situace tedy prováděny zpravidla u vícera obviněných zaráz. Kovové zástěny, jimiž jsou oddělena v koupelně jednotlivá sprchovací místa,¹⁸ neposkytují v tomto ohledu dostatečnou ochranu před pohledem jiných přítomných obviněných.

Nejednotná byla zjištění ohledně důkladných osobních prohlídek, které probíhají před návštěvami a po nich. Někteří obvinění uváděli, že se tak děje vždy u každého, jiní, že záleží na konkrétním příslušníkovi. Převažovala však vyjádření (a to i ze strany příslušníků), že při příležitosti návštěv jsou tyto prohlídky prováděny plošně u všech obviněných, včetně tvrzení, že obvinění při nich dřepují. Stejně plošně se provádějí důkladné osobní prohlídky i před odvedením na návštěvu advokáta a po ní.

Paušálnost provádění důkladných osobních prohlídek dlouhodobě kritizují.¹⁹ Můj názor se, mimo jiné, opírá o bohatou judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, například o rozhodnutí ve věci *Yankov proti Bulharsku*²⁰ nebo *Frérot proti Francii*.²¹ Není možné považovat za přiměřené, pokud se vězněné osoby musejí důkladným osobním prohlídkám podrobovat plošně a v jejich rámci rovněž rutinně dřepovat či zvedat penis a šourek, aniž by existovalo reálné podezření odůvodňující tento postup.²² Před provedením osobní prohlídky by mělo proběhnout individuální posouzení, zda je důvodné k ní přistoupit.

---

18 Viz obrázek 17 nacházející se dále v podkapitole 7.1.

19 Zpráva ze systematických návštěv veřejného ochránce práv – Věznice 2016, s. 43. Dostupné z: http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/ochrana_osob/ZARIZENI/Veznice/Veznice-2016.pdf.

20 „Důkladné osobní prohlídky mohou být při určitých příležitostech za účelem zajištění bezpečnosti a pořádku ve věznicích a předcházení trestní činnosti nezbytné. Musejí však být provedeny adekvátním způsobem a musejí být odůvodněné.“ Citace z rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Yankov proti Bulharsku* ze dne 11. prosince 2003, stížnost č. 39084/97, § 110.

21 „Důkladná osobní prohlídka, je-li v konkrétním případě nezbytná pro zajištění bezpečnosti a pořádku ve věznicích či předcházení trestné činnosti, není sama o sobě ponižujícím zacházením ve smyslu článku 3 Úmluvy. Je tomu tak i tehdy, zahrnuje-li prohlídku intimních partií spojenou např. s předklonem a zakašláním. K ní však lze přistoupit jen tehdy, je-li absolutně nezbytná s ohledem na konkrétní okolnosti situace, v níž je prováděna, a existují-li konkrétní a vážná podezření, že dotčená osoba v dané části přechovává zakázané předměty.“ Citace z rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Frérot proti Francii* ze dne 12. ledna 2007, stížnost č. 70204/01, § 41.

22 SVOBODA, Milan, Důkladné osobní prohlídky. *České vězeňství*. 2015, č. 2, s. 22-23. ISSN 1213-9237.

Průběh důkladné osobní prohlídky by měl být v souladu s další názorem Výboru CPT, který požaduje provádění těchto prohlídek způsobem spočívajícím v postupném svlékání, kdy prohlížená osoba bude mít obnaženu vždy maximálně jednu polovinu těla.²³

Opatření:

- 1) Důkladné osobní prohlídky v rámci dílčích a technických prohlídek provádět bez přítomnosti dalších vězňených osob (průběžně).**
- 2) Důkladné osobní prohlídky provádět individuálně na základě zhodnocení rizik, a to tak, aby prohlížená osobě bylo umožněno sundat nejprve oděv od pasu nahoru a obléknout se, než bude sundávat oblečení od pasu dolů (průběžně).**

1.2 Kamera v prohlídkové místnosti

Vězeňská služba může, je-li to nezbytné pro plnění jejích úkolů, pořizovat zvukové, obrazové nebo jiné záznamy osob a věcí nacházejících se v objektech a prostorách jí spravovaných a střežených.²⁴

Důkladné osobní prohlídky obviněných mužů jsou prováděny ve dvou místnostech, z nichž jedna je monitorována kamerou. Nenamítám nic proti skutečnosti, že v jedné z místností je nainstalována kamera. Tato kamera může sloužit k ochraně bezpečnosti obviněných i personálu věznice. Již dříve jsem konstatovala, že pokud jsou kamery používány ve věznicích například na exponovaných chodbách či společných místech, kde může docházet k násilí, lze to za určitých podmínek právně akceptovat.

Nejsem spokojena s konkrétními atributy této kamery, jedná se totiž o živý přenos. Zastávám názor, že k výstupu z kamer v prohlídkových místnostech by se měl moci dostat pouze omezený okruh zaměstnanců věznice, kteří jsou stejného pohlaví jako prohlížená osoba. Neshledávám jako vhodné, potřebné a přijatelné, aby výstup z kamery musel být vyveden na některém z pracovišť věznice, kde ho může sledovat „živě“ k tomu pověřený zaměstnanec věznice. Připouštím však, že k ochraně bezpečnosti zaměstnanců věznice a vězňených osob má pořízení záznamu z této kamery a jeho uchování po určité přiměřené dobu svůj význam, aby následně bylo možné prošetřit stížnosti či případné incidenty, které se odehrály v místnosti určené pro provádění důkladných osobních prohlídek.

Pro představu zde odkazuji na řešení, které v minulosti přijala Věznice Světlá nad Sázavou, kde k výstupu z obdobně umístěných kamer mají podle vnitřního předpisu přístup pouze tři

---

23 „U vězňů, kteří jsou prohlíženi, by nemělo být požadováno, aby si zároveň sundali všechny oděv, např. osobě by mělo být umožněno svléknout oděv nad pasem a obléknout se před svléknutím dalšího oblečení.“ Rada Evropy. Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). Citace ze: *Zpráva pro vládu České republiky o návštěvě České republiky, kterou vykonal Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT) ve dnech 2. až 11. října 2018*, CPT/Inf (2019) 23, odst. 69 [cit. 10. 10. 2019]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/168095aeb2>.

24 Ustanovení § 21a odst. 1 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

osoby: ředitelka věznice, konkrétní pracovnice oddělení prevence a stížností a vedoucí výkonu vazby a trestu:

„Sledování záznamu je možné v jediné místnosti s týmž přístupem (ověřeno). Zpětně lze dohledat, kdo se kdy ‚díval‘, podle přístupu k počítači. Přístup nelze obelstít ani tak, že by jedna z oprávněných osob zapůjčila svou přístupovou čipovou kartu (k pohybu po věznici) a heslo do počítače, vstup do místnosti je totiž snímán centrálním kamerovým systémem. Po technické stránce lze uvést, že kamery mají čidlo pohybu, a nahrávání tedy spouští při pohybu ve snímaném prostoru. Záznam se postupně přehrává (smyčka), uchovává se max. 15 dnů.“²⁵

Domnívám se, že kromě toho, že by měla kamera pouze vytvářet záznam, k němuž bude mít přístup omezené množství zaměstnanců, a to jen pro účely šetření věznice či jiného kontrolního orgánu, měli by být obvinění poučeni o specifikách kamerového snímání v prohlídkové místnosti. Takové poučení lze umístit ve stručné podobě na tabulce při vstupu do prohlídkové místnosti, dále je lze uvést ve vnitřním řádu věznice, ale zejména považují za vhodné, aby před započítím prohlídky příslušníci ústně poučili vězněné osoby o způsobu používání kamery.

Opatření:

- 3) Upravit kamerový systém v místnosti pro provádění osobních prohlídek tak, že bude pouze vytvářet záznam přístupný vybraným členům personálu, a to jen pro potřeby prošetření stížností a incidentů; o tomto poučovat prohlížené osoby (do 3 měsíců).**

2. Umisťování obviněných

Ze zákona o výkonu vazby vyplývá, že se „při umisťování obviněných dbá na to, aby byl dodržen účel vazby a aby nedocházelo k mravnímu nebo jinému ohrožení obviněných“.²⁶ Věznice by v tomto smyslu měly postupovat nejen při úvodním umisťování obviněného, ale dynamicky reagovat na rozličné skutečnosti, které mohou nastat následně. Ubytování zajišťované pro vězně, zejména pak veškeré prostory určené pro spaní, musí respektovat lidskou důstojnost a co možná nejvíce potřebu soukromí.²⁷

Podle informací získaných v průběhu systematické návštěvy přistupuje věznice individuálně k potřebám obviněných, a pokud je to možné, tak jim v otázce umisťování vychází vstříc. Obecně jsou vždy zohledňovány různé faktory – mimo jiné věk nebo mentální vyspělost. Avšak při zkoumání umisťování obviněných jsem narazila na oblasti, kde je prostor ke zlepšení, o nichž budu hovořit dále.

---

25 Citace z průběžné zprávy ze šetření mého předchůdce JUDr. Pavla Varvařovského ze dne 9. března 2012, sp. zn. 453/2011/VOP/MS. Dostupné z: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/1708>.

26 Ustanovení § 6 odst. 1 zákona o výkonu vazby.

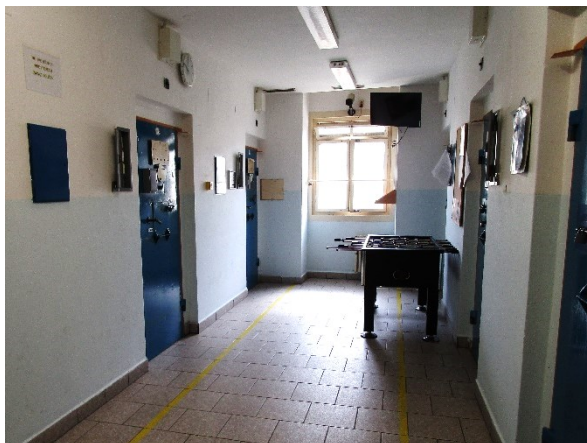
27 Ustanovení odst. 18.1 Evropských vězeňských pravidel.

2.1 Zmírněný režim

Za splnění požadavků stanovených zákonem o výkonu vazby a řádem výkonu vazby je možné obviněného umístit do oddělení výkonu vazby se zmírněným režimem. V tomto oddělení se nachází ubytovací prostor se sociálním a kulturním zařízením, v němž se obvinění mohou v určeném čase volně pohybovat a stýkat se s dalšími obviněnými.²⁸ Jedná se o projev principu humanizace, jehož důsledkem je, mimo jiné, snížení intenzity zátěžových situací vyplývajících z uvěznění.²⁹

Pro zmírněný režim je vyčleněno 45 míst na dvou oddílech. Tyto oddíly jsou rozděleny na jedné straně na tzv. komunitu (spojené cely s kapacitou pro 9 nebo 12 osob) a na druhé na jednotlivé cely, kdy společný prostor využívají v různých časových úsecích. Obě tzv. komunity jsou brány jako kuřácký prostor. O přemístění do zmírněného režimu obviněný může požádat nejdříve po jednom měsíci ve vazbě, anebo přemístění navrhne vrchní dozorce, a dále o věci rozhoduje komise. Personál hodnotí, jestli je obviněný bezproblémový, jak funguje v kolektivu.

Obrázek 2: Pohled do společných prostor oddílů se zmírněným režimem na modrém patře

Za systému, jenž je v současnosti nastaven, nemohou někteří obvinění na ubytování ve vazbě se zmírněným režimem dosáhnout bez ohledu na to, jak se chovají v průběhu vazebního stíhání. Konkrétně se jedná o obviněné ženy a osoby obviněné ze závažnější trestné činnosti.

Za nevyhovující považují, že nekuřáci mohou být na tzv. komunitách umístěni, pouze když podepíší souhlas. Toto je dáno absencí kuřárny na těchto oddílech, čímž jsou zde nekuřáci vystaveni negativním účinkům pasivního kouření. I přes jejich souhlas toto poškozuje jejich zdraví. Předpokládám, že by správa věznice do tohoto oddílu neumístila nekuřáka proti jeho vůli. Takto nastaveným režimem je obviněným nekuřákům pobyt ve zmírněné vazbě znemožněn, pokud se nechtějí pasivnímu kouření vystavit. **Mým cílem rozhodně není, aby nekuřáci byli v zájmu svého zdraví z tohoto oddílu přemístěni, vzhledem k tomu, že všichni**

---

28 Ustanovení § 8 odst. 2 zákona o výkonu vazby.

29 FISCHER, Slavomil, ŠKODA, Jiří: *Sociální patologie. Závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, ISBN 978-80-247-5046-0, s. 203.

obvinění zde umístění si pochvalovali benefity, které tento oddíl nabízí. Věznice však má povinnost zajistit ochranu zdraví těchto osob.

Jako problematickou shledávám i skutečnost, že věznice automaticky (plošně) neumožňuje přemístění na zmírněnou vazbu osobám, které jsou vazebně stíhány za závažnější trestnou činnost, aniž by k tomuto rozhodnutí bylo přistoupeno na základě individuálního posouzení rizik a chování, které obviněný vykazuje od počátku omezení osobní svobody. Vyloučení osoby z možnosti pobývat na zmírněném režimu pouze na základě neprokázaných obvinění, za něž je vazebně stíhána, je v rozporu s principem presumpce nevin.

Opatření:

- 4) **Nevylučovat automaticky možnost umístění obviněného ze závažnější trestné činnosti na zmírněnou vazbu (bezodkladně).**
- 5) **Vytvořit zmírněnou vazbu pro obviněné ženy (do 1 roku).**
- 6) **Zajišťovat ochranu zdraví obviněných nekuřáků na oddíle se zmírněným režimem (průběžně).**

Materiální podmínky

Vazba je zajišťovacím institutem trestního práva, jehož primárním účelem je dočasné zajištění osoby pro některý z vazebních důvodů. Vazba nemá sankční ani výchovnou funkci (neusiluje o resocializaci obviněného), rovněž nepredikuje spáchání trestného činu ze strany obviněného (princip presumpce nevinny).³⁰

Podmínky ve vazbě nesmějí ponižovat lidskou důstojnost obviněného.³¹ Evropská vězeňská pravidla dále (vedle respektu k lidské důstojnosti) zdůrazňují zajištění co možná největšího soukromí obviněných, přičemž ubytování musí odpovídat zdravotním a hygienickým požadavkům s patřičným ohledem na klimatické podmínky, zejména s ohledem na plošnou výměru, počet metrů krychlových vzduchu, osvětlení, vytápění a větrání.³² Jak Evropská vězeňská pravidla, tak i Pravidla Nelsona Mandely zdůrazňují, že je nutné co nejvíce přiblížit život ve věznici pozitivním aspektům života na svobodě.³³

3. Přístup ke světlu a vzduchu

3.1 Plastové clony na oknech

Evropská vězeňská pravidla stanoví, že všechny prostory, v nichž mají vězni žít, pracovat, nebo se shromažďovat, musejí mít dostatečně velká okna, aby vězni mohli za normálních okolností při denním světle číst nebo pracovat.³⁴ Výbor CPT se ve svých standardech také k této záležitosti vyjadřoval: „CPT plně akceptuje, že pro určité vězně je namístě přijmout specifická bezpečnostní opatření pro zabránění rizika domlouvání a/nebo kriminálních aktivit. Ovšem taková opatření by měla být výjimkou a nikoli pravidlem.“³⁵

Z vnější strany oken všech cel jsou nainstalovány plastové clony (tzv. piškoty), jejichž účelem je zabránit nepovoleným kontaktům obviněných. Současně ještě byla zevnitř oken upevněna tyč znemožňující otevření oken a vyvětrání. Je nutno uvést, že okna cel obviněných neústí do veřejné zástavby, ale pouze do vnitrobloku komplexu věznice a soudu. Obvinění si stěžovali na dusno na celách v letních měsících a při návštěvách cel bylo zaznamenáno, že na většině z nich bylo rozsvíceno denní světlo, přestože se systematická návštěva odehrávala na začátku srpna, když bylo dobré počasí.

---

30 JELÍNEK, Jiří. Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 3. 2018. Praha: Leges, 2018 (Leges). ISBN 978-80-7502-278. s. 322-323.

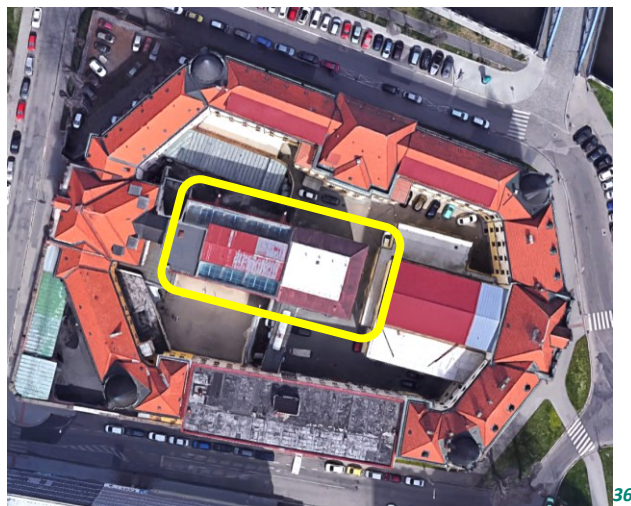
31 Ustanovení § 2 zákona o výkonu vazby. Obdobně také bod 1 Pravidel Nelsona Mandely. Jedná se o poslední revizi nezávazných Standardních minimálních pravidel pro zacházení s vězni, které vznikly na půdě OSN. Dostupné z: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/GA-RESOLUTION/E_ebook.pdf/.

32 Bod 18.1 EVP. Obdobně také bod č. 13 Pravidel Nelsona Mandely.

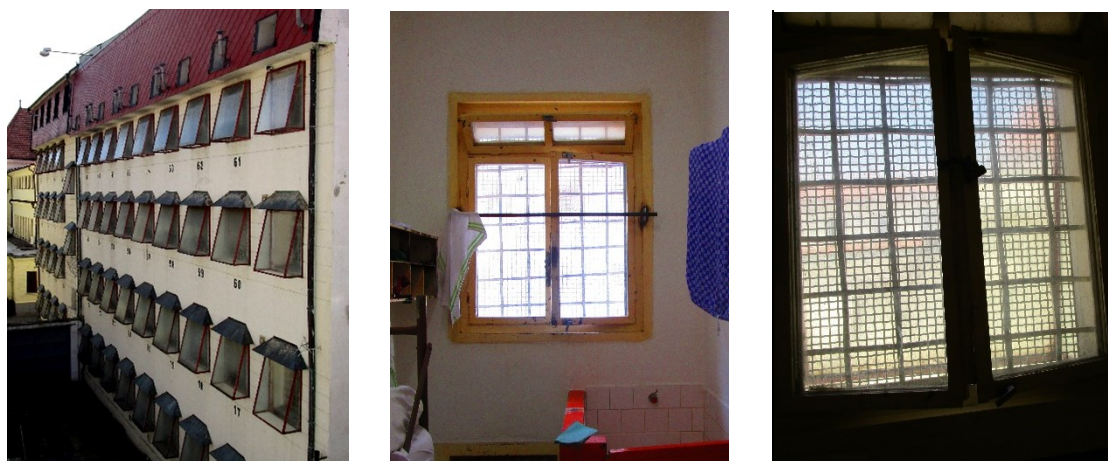
33 Bod č. 5 EVP. Bod č. 5.1 Pravidel Nelsona Mandely.

34 Ustanovení odst. 18.2 písm. a) Evropských vězeňských pravidel.

35 Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). Aktualizace standardů CPT ohledně výkonu vazby a trestu, bod č. 30. [cit. 1. 9. 2019]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/16806cd1fb>.

Obrázek 3: Satelitní snímek věznice se zvýrazněním prostoru, kde se nacházejí cely

Obrázky 4 až 6: Piškoty na oknech, zábrana otevření oken a pohled skrz okno

Přestože chápu argument, že piškoty na oknech pomáhají prevenci nedovoleného styku obviněných (tzv. koňování), není vhodné, aby takto omezující opatření bylo plošné bez individuálního posouzení, jak vyžaduje Výbor CPT. Věznice by měla na tento problém reagovat individuálně formou kázeňského řízení, nikoliv plošným „zabedněním“ oken piškoty. V kombinaci s vnitřní zábranou, která neumožňuje otevřít okno, je možnost efektivně vyvětrat místnost minimální. To, jak jsou v současné době upravena okna cel, může mít, podle mého názoru, vliv také na fyzické a psychické zdraví obviněných.³⁷

---

36 Mapy Google [online]. Google, Mapová data, © 2019 [cit. 2019-09-09]. Dostupné z: <https://www.google.com/maps/> (upravena barevnost a doplněn žlutý obdélník).

37 Více o problematice přístupu vězněných osob k dennímu světlu a čerstvému vzduchu a k jeho dopadům na jejich psychické a fyzické zdraví pojednává například jedna z případových studií v publikaci: ŠABATOVÁ, Anna. *Ombudsman a lidská práva*. Brno: DOPLNĚK, 2008, ISBN 978-80-7239-229-2, s. 145-156.

Opatření:

7) Demontovat z oken plastové zábrany (do 1 roku).

3.2 Noční osvětlení

Zákon obviněným zaručuje právo na nepřetržitý osmihodinový čas spánku.³⁸ Ke splnění tohoto práva a současně k zajištění bezpečnosti, kdy personál vykonává pravidelné noční kontroly, je v celách nainstalováno kromě klasického osvětlení i osvětlení nočním svícením. Toto světlo umožňuje příslušníkům, aby zkontrolovali stav na cele, ale současně nerušíli spánek umístěných osob.

Z několika rozhovorů s obviněnými však vyplývá, že některé noční směny při kontrolách používají denního svícení, jež je pro spánek rušivé (hlavně pro osoby spící na horních postelích). V případě, že se tak děje každou hodinu, věznice nedostává své povinnosti zajistit podmínky pro osmihodinový spánek obviněných. Z výpovědí se toto neděje na všech patrech a ani každou noc, záleží tedy na osobě konkrétního příslušníka, jak při plnění svých povinností postupuje. Rozsvícení denního osvětlení může též nastat omylem, nicméně personál by měl být opakovaně poučen, aby k tomu nedocházelo a obvinění v noci nebyli rušeni více, než je pro zajištění bezpečnosti nutné.

Opatření:

8) Poučit příslušníky o nutnosti používání výhradně nočního svícení při nočních kontrolách cel (průběžně).

4. Vybavení cel

4.1 Uzamykatelné skříňky

Ze zákona o výkonu vazby vyplývá, že každý obviněný musí mít na cele lůžko a uzamykatelnou skříňku na uložení osobních věcí.³⁹

Při návštěvě z rozhovorů s vedením vyplývalo, že téma skříněk na ukládání osobních věcí věznice průběžně řeší. Na některých celách jsou totiž nové dřevěné skříně, avšak ty mají nekvalitní dveře, které se ničí. Obvinění však uváděli, že když požádají o jejich opravení, je jim vyhověno. Na druhou stranu se však na některých celách nacházely skříně, které dvířka neměly vůbec, a nebylo je tedy možno zavřít, natož pak uzamknout.

---

³⁸ Ustanovení § 18 odst. 1 zákona o výkonu vazby.

³⁹ Ustanovení § 9 zákona o výkonu vazby.

Obrázky 7 a 8: Skříňky bez dvířek

Bez ohledu na to, jestli si obvinění ubytovaní spolu na cele věří, či nikoli, mají mít možnost si své osobní věci zamknout. Stávající situace se skříňkami ve věznici je nevyhovující. Přestože oceňuji to, že věznice reaguje obratem na žádosti obviněných o opravu skříňě, je nutné nezapomínat na ty obviněné, u kterých problém nespočívá v nefunkčních dvířkách, ale v jejich neexistenci. Vzhledem k tomu, že si je vedení věznice vědomo tohoto problému a je průběžně řešen, **prosím věznici o vyjádření, zda již v současnosti má každý obviněný k dispozici vlastní funkční uzamykatelnou skříňku.**

4.2 Matrace

Mým dlouhodobým názorem je, že by matrace vězňů v celách měly mít povrch z omyvatelného materiálu, aby byl zajištěn hygienický standard pro každou vězněnou osobu, která bude konkrétní matraci používat. Tento typ matrací je běžně používán v policejních celách.⁴⁰

Obrázky 9 a 10: Druhy matrací obviněných

Většina matrací obviněných byla z molitanu. Vzhledem k tomu, že omyvatelné matrace mají nejen výhodu lehkého udržování čistoty, ale i jejich poškozování je méně časté díky pevnosti

---

40 Článek 3 písm. a) přílohy č. 1 k závaznému pokynu policejního prezidenta č. 159/2009, o eskortách, střežení osob a o policejních celách, ve znění pozdějších předpisů.

povrchového materiálu, jsem přesvědčena, že výměna matrací za omyvatelné je pro věznicí výhodná.

Opatření:

9) Vybavit cely omyvatelnými matracemi (do 6 měsíců).

4.3 Sanitární zařízení

Evropská vězeňská pravidla stanoví, že vězni musí mít přístup k hygienickým zařízením, která jsou zdravotně nezávadná a respektují právo na soukromí, a že všechny části věznice musí být stále udržovány v dobrém technickém stavu a čistotě.⁴¹ Výbor CPT opakovaně upozorňoval, že pro zajištění soukromí vězňů není dostatečné, pokud je toto zařízení na celách pro více vězňů odděleno od zbytku místnosti pouze pomocí plastového závěsu.⁴² Současně se stavebně-technickým řešením oddělení sanitárního zařízení je třeba také zajistit jeho účinné odvětrávání. Rovněž je nutné, aby v této souvislosti byla zachována lidská důstojnost osob.⁴³

4.3.1 Bezbariérová cela

Věznice disponuje bezbariérovou celou, což bych primárně chtěla ocenit. K účelu této cely je přizpůsobená i toaleta se sprchou. Tento prostor je úplně otevřený pouze s malou zídkou, viz fotografie.

Obrázky 11 a 12: Sanitární zařízení v bezbariérové cele

Uvědomuji si, že takto otevřený prostor má umožňovat volný pohyb osoby s tělesným postižením. Avšak z vyjádření personálu a počtu postelí v druhé části cely vyplývá, že v případě potřeby více ubytovacích míst, je tato cela využívána i jako běžná cela pro vícero obviněných. Osoby jsou také při používání sprchy i toalety nijak nezakryty před

41 Ustanovení odst. 19.1 a 19.3 Evropských vězeňských pravidel.

42 Rada Evropy. Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). Zpráva pro vládu České republiky o návštěvě České republiky, kterou vykonal Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT) ve dnech 1. až 10. dubna 2014, CPT/Inf (2015) 18, odst. 53, (dále jen „Zpráva CPT z návštěvy ČR v roce 2014“) Dostupné z: <https://rm.coe.int/168069568d>.

43 Ustanovení čl. 10 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

zraky příslušníků, kteří do cely mohou kdykoliv nahlédnout. V takovém případě absolutně není zajištěno soukromí takto ubytovaných obviněných. **Doporučuji věznicí, aby v bezbariérové cele neubytovávala více než jednu osobu a upravila prostor cely tak, aby bylo zajištěno soukromí zde umístěné osoby při hygienických úkonech.**

4.3.2 Běžné cely

V navštívené věznicí bylo sanitární zařízení odděleno od ostatního prostoru pomocí stavební příčky dosahující úrovně pasu a dvířky, jak vyplývá z fotografií. Toto řešení považuji za nedostatečné a nesplňující výše uvedené standardy. Současná zábrana není tak vysoká, aby poskytovala dostatečné soukromí a ani aby ochránila osobu používající toaletu před pohledem obviněného nacházejícího se na horním lůžku. Na nedostatečné oddělení toalet od zbytku prostoru cely, mimo jiné, ve své zprávě upozornil i Výbor CPT při návštěvě této věznice v roce 2018.⁴⁴

Obrázky 13 a 14: Oddělení toalet od zbytku cely

Je nutné však poukázat na skutečnost, že v případě, že by došlo ke zvýšení zábrany, tak by u mnoha cel došlo ke snížení světelnosti, protože toalety se zpravidla nacházejí u oken (viz obrázek 14). V případě budoucích stavebních úprav by mělo vedení věznice myslet na současný nedostatek v této oblasti a při vyskytnutí příležitosti jej napravit.

4.3.3 Toaleta v kulturní místnosti

Rovněž bych chtěla zmínit toaletu, která se nachází v kulturní místnosti na modrém patře. Prostorově je tato místnost shodná s běžnými celami, na obdobném místě je v ní nainstalováno i umyvadlo a toaleta, která je opět oddělena pouze nízkou zídkou.

Vzhledem k tomu, že toaleta je v zorném poli při sledování televize, její používání považuji za nedůstojné, pokud se osoba nenachází v místnosti sama. Vzhledem k tomu, že se nejedná o místnost sloužící k ubytování obviněných, domnívám se, že by zvýšení přepážky bylo v této místnosti vhodné.

---

44 Rada Evropy. Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). *Zpráva pro vládu České republiky o návštěvě České republiky, kterou vykonal Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT) ve dnech 2. až 11. října 2018*, CPT/Inf (2019) 23, odst. 40 [cit. 10. 10. 2019]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/168095aeb2>.

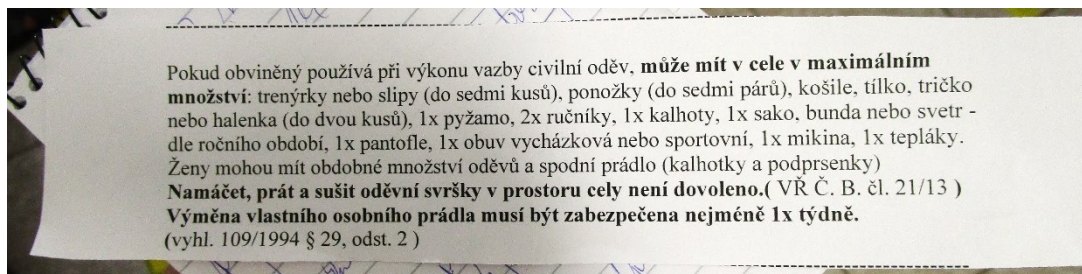
Obrázek 15: Kulturní místnost na modrém patře

Opatření:

- 10) V celách, kde je to technicky možné, oddělit toalety na celách od zbytku místnosti stavebně-technickou přepážkou (do 1 roku).**

5. Oblečení

Obviněný má právo používat ve výkonu vazby svůj vlastní oděv, prádlo a obuv, pokud jsou splněny podmínky hygienické a estetické nezávadnosti a je zajištěna výměna tohoto oblečení. V případě, že nejsou splněny uvedené podmínky, oblečení obviněného se odevzdá do úschovy a obviněný je povinen používat vězeňský oděv, prádlo a obuv,⁴⁵ přičemž musí dbát o jejich čistotu a udržovat je ve stavu způsobilém k řádnému užívání.⁴⁶ Oděv poskytnutý věznicí nesmí v obviněných vyvolávat pocity ponížení či degradace.⁴⁷

Obrázek 16: Lístek dávaný věznicí obviněným týkající se oblečení

5.1 Vězeňské stejnokroje

Z rozhovorů vyplynulo, že mimo jiné kusy oblečení dostávali obvinění na týden pouze dva kusy spodního prádla a dva páry ponožek. Takové množství na týden fakticky neumožňuje obviněným být v čistém oblečení, což považují za nedůstojné. Věznice by měla obviněným poskytovat jeden kus spodního prádla a jeden pár ponožek na každý den v týdnu.

45 Ustanovení § 12 zákona o výkonu vazby.

46 Ustanovení § 30 odst. 1 řádu výkonu vazby.

47 Ustanovení odst. 20.1 a 20.2 Evropských vězeňských pravidel. Obdobně také bod č. 19 Pravidel Nelsona Mandely.

Opatření:

- 11) Poskytovat obviněným týdně sedm kusů erárního spodního prádla a ponožek (průběžně).**

5.2 Sportovní oblečení

Věznice je povinna podle možností obviněným nabídnout nějaké sportovní programy a vytvořit pro ně vhodné podmínky.⁴⁸ Podle Pravidel Nelsona Mandely musí mít každý vězeň, který není zaměstnán na venkovním pracovišti, alespoň jednu hodinu sportovní aktivity na čerstvém vzduchu, jestliže to počasí dovoluje.⁴⁹

Navštívená věznice sice nabízí pro obviněné sportovní aktivity, nicméně má uloženu podmínku, kterou velká část obviněných nemůže splnit, a to, že obvinění se nemohou účastnit sportovních aktivit, pokud nemají vlastní civilní oděv. Pro mnoho obviněných však toto není proveditelné a opakovaně si na to při rozhovorech stěžovali, protože jen málo obviněných civilní oblečení mělo zajištěno.

Věznice by měla umožnit sportovní aktivitu všem obviněným, bez ohledu na to, zda vlastní civilní sportovní oděv. Z nařízení generálního ředitele č. 6/2012 vyplývá, že by věznice navíc mohla poskytovat obviněným erární sportovní oděv: „Do vyčerpání skladové zásoby teplákových souprav vínové barvy lze tyto teplákové soupravy využít k případnému vybavení vězňů při organizovaných sportovních a zájmových aktivitách.“⁵⁰

Opatření:

- 12) Poskytovat obviněným sportovní oděv, nebo umožnit obviněným sportovat v ústavním oděvu (průběžně).**

5.2.1 Kombinace erárního a vlastního oblečení

Podle nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky nosí obvinění ke svrchnímu vězeňskému ošacení vlastní nebo vězeňské spodní prádlo, vlastní nebo vězeňské ponožky a vězeňskou obuv, přičemž mohou nosit vlastní pantofle.⁵¹

Z rozhovorů s personálem i s obviněnými vyplynulo, že nelze kombinovat erární vězeňský oděv s vlastním oděvem, kromě možnosti mít na sobě aspoň vlastní spodní prádlo. Přestože toto je postup podle citovaného nařízení, neshledávám žádné důvody, pro něž by mělo být zakázáno obecně kombinovat erární a vlastní oděv obviněných. Obdobně se vyjadřoval i můj předchůdce ve své zprávě z návštěv vazebních věznic. Konkrétně uváděl, že pro takovou praxi není „žádný důvod, pakliže je splněna podmínka hygienické a estetické nezávadnosti a [je] zajištěna výměna vlastního oděvu na vlastní náklady“.⁵² Umožnění kombinace

---

48 Ustanovení § 4a zákona o výkonu vazby a ustanovení § 4a odst. 1 řádu výkonu vazby.

49 Bod č. 23.1 Pravidel Nelsona Mandely.

50 Ustanovení § 29 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 6/2012.

51 Bod 1 přílohy č. 2 nařízení generálního ředitele č. 6/2012.

52 Zpráva veřejného ochránce práv z návštěv vazebních věznic, 2010, s. 20. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/ochrana_osob/2010/Vazebni_veznice_2010.pdf.

vlastního a erárního oděvu, prádla a obuvi nijak nenavýšuje náklady věznice, naopak by je změna přístupu mohla snížit, protože by věznice zajišťovala praní menšího množství oblečení.

Opatření:

13) Umožňovat kombinování vlastního a erárního oblečení (průběžně).

5.3 Praní oblečení

Pokud to podmínky věznice umožňují, může věznice obviněnému zabezpečit na jeho náklady vyprání jeho vlastního oblečení.⁵³ V navštívené věznici toto není v současnosti umožněno. Vnitřní řád také výslovně zakazuje namáčet, prát a sušit oděvní svršky v prostoru cely.⁵⁴

Jsem přesvědčena, že výše popisované problematické momenty související se zajišťováním čistého oblečení obviněných by byly vyřešeny, pokud by obvinění mohli prát své oblečení přímo ve věznici. Minimálně do prostor vazby se zmírněným režimem by mohla být pořízena pračka, v níž by obvinění mohli své oblečení prát za poplatek stanovený věznici. Nesouhlasím se zákazem praní oblečení v umyvadle v cele. Rozumím argumentu, že cely nejsou přizpůsobeny sušení prádla, avšak vyprání jednoho kusu spodního prádla by vlhkost nezvýšilo natolik, aby praní bylo zakázáno vnitřním řádem. Domnívám se, že ve věznici je potřeba celkově revize nakládání s oděvem obviněných ať už erárního, či jejich vlastního.

---

53 Ustanovení § 30 odst. 1 řádu výkonu vazby.

54 Ustanovení čl. 21 odst. 13 vnitřního řádu pro obviněné Vazební věznice České Budějovice ze dne 27. dubna 2018, (dále jen „vnitřní řád“).

Průběh dne obviněného

---

6. Režimová opatření

Mezi základními principy Evropských vězeňských pravidel je, že „omezení ukládaná osobám zbaveným svobody budou v nezbytně minimálním rozsahu a úměrná legitimnímu účelu, pro který byla uložena“⁵⁵ a že se život ve vězení „musí co možná nejvíce přibližovat pozitivním aspektům života na svobodě“.⁵⁶

Vnitřní řád pro obviněné navštívené věznice stanoví například, že obviněný má povinnost povstat při vstupu zaměstnance věznice do cely. Dále také, že odpočívát přes den obviněný může na ustlaném lůžku, které v tomto stavu má být od budíčku až do večerky. Přestože tedy je stanovena možnost odpočívát na lůžku přes den, nemohou se obvinění při tomto odpočinku přikrýt dekou.⁵⁷

Uvedená opatření považuji za nepřiměřená, přičemž jsem je již v minulosti ve věznicích kritizovala.⁵⁸ Pro povinnost povstat při příchodu příslušníka do cely, vyplývající z vnitřního řádu, není možné nalézt oporu v právních předpisech. Považuji ji za povinnost vyžadovanou nad rámec zákona. Jedná se, podle mého názoru, o relikty minulosti, kdy Vězeňská služba České republiky byla pojímána jako vojenský útvar, a tak bylo i s vězňnými osobami zacházeno. V dnešní době se, podle mého názoru, jedná o překonaný přístup a uvedenou povinnost shledávám nepřiměřenou, postrádající smysl a účel.

Opatření:

- 14) Upustit od povinnosti obviněných povstat při vstupu příslušníka do místnosti (bezodkladně).**
- 15) Upustit od povinnosti obviněných odpočívát přes den pouze na ustlaném lůžku (bezodkladně).**

7. Hygiena

7.1 Sprchování

Obvinění by měli mít možnost se osprchovat v teplé vodě, pokud možno denně, nejméně však dvakrát týdně. Minimální standard dvou osprchování týdně stanoví rovněž i řád výkonu

---

55 Ustanovení odst. 3 Evropských vězeňských pravidel.

56 Ustanovení odst. 5 Evropských vězeňských pravidel.

57 Ustanovení čl. 21 vnitřního řádu.

58 Zpráva ze systematických návštěv veřejného ochránce práv – Věznice 2016, s. 43. Dostupné z: http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/ochrana_osob/ZARIZENI/Veznice/Veznice-2016.pdf.

vazby,⁵⁹ přičemž současně zákon o výkonu vazby obviněným ukládá povinnost dodržovat zásady hygieny.⁶⁰

Z vnitřního řádu věznice vyplývá, že sprchovat se mohou obvinění dvakrát týdně (podle čísla cely buď v pondělí a čtvrtek, nebo úterý a pátek). V koupelnách je několik sprchových hlavice, přičemž prostor mezi nimi je oddělen kovovou zástěnou vysokou přibližně do výše pasu. Z rozhovorů vyplývá, že délka sprchování se pohybuje mezi 5 až 10 minutami, což obvinění hodnotili jako dostatečné. Obvinění uváděli, že se po sportovních aktivitách nemohou osprchovat s ohledem na stanovené koupání pouze dvakrát týdně.

Obrázek 17: Koupelna

Možnost osprchovat se pouze dvakrát týdně považuji za nedostatečnou. Řád výkonu vazby toto stanovuje jako minimální možný počet, nikoliv jako maximální. Evropská vězeňská pravidla doporučují denní teplou sprchu. Vzhledem k tomu, že denní sprchování je standardem běžné populace, se mi současná četnost sprchování v navštívené věznici jeví překvapivě malá. Jako vysloveně nepřiměřenou ji považuji u žen, které menstruuji. Rovněž jsem názoru, že by možnost osprchovat se po sportovní aktivitě měla být samozřejmostí. Vzhledem k tomu, že sprchy se nacházejí na každém patře, v němž je vykonávána vazba, není jasné, proč nemohou být sprchy využívány i v jiné dny mimo ty, které jsou na daném patře stanoveny jako dny k provádění celkové hygieny.

Opatření:

16) Zavést častější sprchování všech obviněných (do 3 měsíců).

7.2 Toaletní papír

Z rozhovorů vyplynulo, že obvinění dostávají po nástupu do vazby mimo další věci jeden toaletní papír. Odlišné však byly odpovědi na to, co se stane, když toaletní papír dojde osobě, která má finanční prostředky. Obvinění tvrdili, že jim příslušníci už žádný toaletní papír nevydají bez ohledu na to, že nákupy z kantýny je možné realizovat pouze dvakrát týdně. Z vyjádření příslušníků vyplývá, že pokud osobě dojde toaletní papír, na žádost je jí poskytnut další (žádanka by se vyřídila maximálně do druhého dne), případně by byl donesen obratem. Při šetření byl jeden ze zaměstnanců Kanceláře přítomen situaci, kdy

---

59 Ustanovení § 36 odst. 1 řádu výkonu vazby.

60 Ustanovení § 21 odst. 6 písm. g) zákona o výkonu vazby.

obviněné osobě došel toaletní papír a příslušník ji odkázal na to, že má sepsat žádanku a tu předat při ranní kontrole. Mezitím jí donesl zelené papírové utěrky na ruce, které následně osoba užila místo toaletního papíru.

Je nedůstojné, aby vězněné osoby neměly přístup k toaletnímu papíru. Jsem toho názoru, že v případě objektivní absence toaletního papíru má být obviněným bezodkladně poskytnut nový. **Na druhou stranu oceňuji, že věznice obviněným, kteří nemají finanční prostředky, dává každý měsíc 4 kusy toaletního papíru.**

8. Strava

Obviněným má být poskytována strava v souladu s ustanoveními relevantních právních předpisů.⁶¹ Podávání stravy by mělo probíhat tak, aby byla zajištěna důstojnost obviněných a jejich kulturní a náboženské tradice.

8.1 Způsob podávání jídla

V navštívené věznici je strava podávána v intervalech stanovených vnitřním řádem, přičemž obvinění se stravují na svých celách u stolu, který je povinným vybavením každé cely. Jídlo je podáváno v červených plastových tabletech a obvinění jídlo konzumují pouze polévkovými lžícemi. Různily se názory obviněných na chuť a množství poskytované stravy.

Obrázky 18 a 19: Červené plastové tablety, v nichž je podáváno jídlo

Považuji za nedůstojné, že obvinění jedí své jídlo z plastových tableťů a jenom lžící, a to i přes skutečnost, že ve věznici byla možnost zakoupení plastového příboru ve vězeňské kantýně. Doporučuji vydávat stravu na talířích, a u těch obviněných, u kterých to nepředstavuje bezpečnostní riziko, i s kompletním příborem.

Opatření:

- 17) Jídlo servírovat v talířích a s příborem, pokud to u konkrétních obviněných nepředstavuje bezpečnostní riziko (do 3 měsíců).**

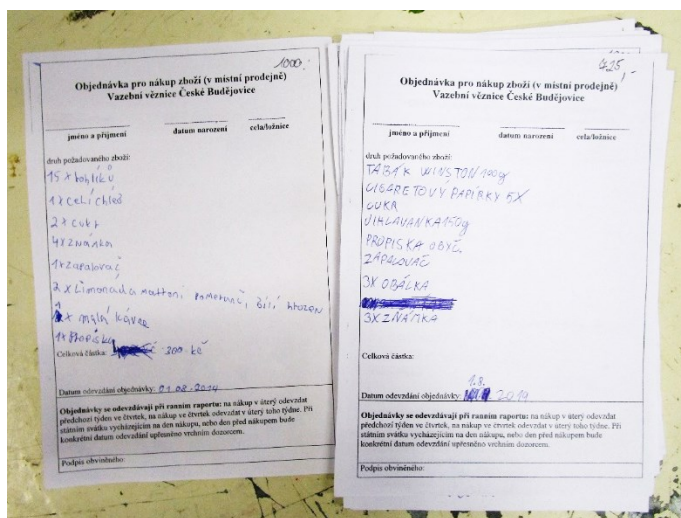
61 Ustanovení § 11 zákona o výkonu vazby a ustanovení § 27 a 28 řádu výkonu vazby, dále rozvedené nařízením generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 30/2014, o stravování ve Vězeňské službě České republiky.

9. Nákupy v kantýně

Obvinění mají podle zákona o výkonu vazby právo na nákup potravin a věcí osobní potřeby nejméně jednou týdně v zaručeném sortimentu, přičemž nákup se uskutečňuje bezhotovostní formou.⁶² Řád výkonu vazby uvádí, že ředitel věznice je oprávněn stanovit nejvyšší peněžní částku, za kterou může obviněný jednorázově nakoupit.⁶³ Ceny ve vězeňských kantýnách by měly podléhat čtvrtletnímu srovnávání s cenami v okolních prodejnách.⁶⁴

V navštívené věznici obvinění musejí vyplnit pro nákup z kantýny objednávkový list. Ceník na cele k dispozici nemají, mohou si ho pouze na požádání vypůjčit a nahlédnout do něj. Ne všichni o této možnosti však vědí. Někteří obvinění si ceník ručně přepsali, aby měli přehled.

Obrázek 20: Objednávkové listy pro nákup zboží

Avšak ceny v ceníku málokdy mají stanovenou pevnou cenu, většinou je uvedeno rozpětí cen, které je mnohdy dost velké.⁶⁵ U sezónního zboží (ovoce, zelenina) je takový postup pochopitelný, u ostatního zboží lze však uvést pevnou cenu, a to s odkazem na konkrétní zboží o konkrétním objemu či hmotnosti, konkrétní značky. V opačném případě nemohou obvinění odpovědně nakládat se svými financemi, neboť nemají představu, kolik je bude stát

62 Ustanovení § 16 odst. 1 zákona o výkonu vazby.

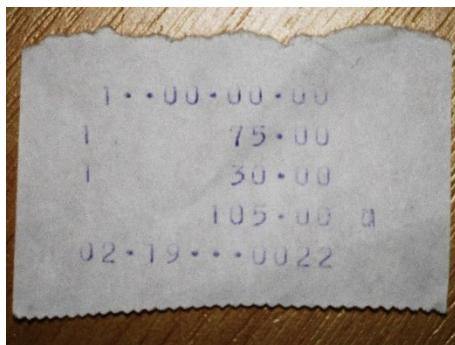
63 Ustanovení § 50 odst. 1 vyhlášky č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „řád výkonu vazby“).

64 ŠABATOVÁ, Anna, SVOBODA, Milan, MATUŠKA, Jiří, KLUMPAR, Martin. Vězeňství II: Sborník stanovisek veřejného ochránce práv. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv ve spolupráci se společností Wolters Kluwer, a.s., 2019, s. 90. ISBN 978-80-7598-410-4.

65 Například mýdlo se pohybuje v rozmezí 7 až 80 Kč, mlsli oříšek a jiné (750 g) 46 až 100 Kč, kleštičky na nehty 42 až 138 Kč, zubní pasty značkové 38 až 100 Kč.

požadovaný nákup.⁶⁶ Při obdržení nakoupených věcí obvinění dostávají účtenku, z níž nelze vyčíst, kolik stál konkrétní artikl nebo žádné další užitečné informace (viz obrázek 21).

Obrázek 21: Účtenka za nákup

Problematikou nákupů ve vězeňských kantýnách se podrobně zabývá „Sborník stanovisek veřejného ochránce práv Vězeňství II“. Jedním ze závěrů bylo, že „*vězněné osoby by měly být v pozici klasického spotřebitele; měly by tedy vědět, co nakupují, jaké množství a za jakou cenu; tyto informace jsou nezbytné pro kalkulaci jednak s finanční částkou, kterou může vězněné osoba za nákup v kantýně utratit, a jednak pro kalkulaci možné spotřeby potravin, které mají omezenou dobu trvanlivosti*“.⁶⁷ Za ideální považuji umístění pravidelně aktualizovaných a v rámci možností co nejkonkrétnějších ceníků do cel. V případě, že věznice nechce dát ceníky do cel jako prevenci jejich poničení a opakovaného tisku, mohly by být ceníky k zapůjčení při vycházkách, jak jsou nyní vnitřní řády. Dále by vězněné osoby měly mít možnost vyžádat si doklad o nákupu, který má splňovat náležitosti podle živnostenského zákona⁶⁸ a zákona o ochraně spotřebitele,⁶⁹ tedy mimo jiné kolik stály jednotlivé výrobky, což v současné době není naplňováno.

Opatření:

- 18) Vypracovat seznam zboží, který bude v maximální míře konkrétní s ohledem na popis zboží a jeho cenu, a zajistit, aby ho obvinění měli jednoduše k dispozici (do 3 měsíců).**
- 19) Vydávat doklady o nákupu splňující náležitosti živnostenského zákona a zákona o ochraně spotřebitele (do 1 měsíce).**

---

66 Jak bylo uvedeno výše ředitel věznice je oprávněn stanovit nejvyšší peněžní částku, za kterou může obviněný jednorázově nakoupit. Ve Vazební věznici České Budějovice mohou obvinění nakupovat dvakrát týdně, vždy do limitu 1 000 Kč za nákup.

67 ŠABATOVÁ, Anna, SVOBODA, Milan, MATUŠKA, Jiří, KLUMPAR, Martin. Vězeňství II: Sborník stanovisek veřejného ochránce práv, s. 91.

68 Ustanovení § 31 odst. 14 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů.

69 Ustanovení § 16 odst. 1 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.

10. Trávení volného času

10.1 Aktivity

Všichni obvinění by měli mít možnost trávit minimálně osm hodin denně mimo svoji celu, přičemž by měli tento čas využívat k různým smysluplným aktivitám.⁷⁰ Těmi by měly být sportovní, kulturní či jiné volnočasové aktivity.⁷¹

Věznice poskytla tři dokumenty,⁷² v nichž je zaznamenávána účast či přihlášení na aktivity, avšak ani ze souboru těchto dokumentů nebylo lehké zjistit, jaké aktivity tedy věznice obviněným zajišťuje. Obvinění sami přehled o nabízených aktivitách neměli, i proto nebyly mnohdy aktivity využívány těmi, kteří by o ně měli zájem. Jsem přesvědčena, že by na celách měl být k dispozici seznam aktivit, kterých je možné se účastnit. Rovněž se domnívám, že by tento seznam mohl být poskytován k zapůjčení při vycházkách, jak je tomu s vnitřními řády.

Z informací od vedení vyplývá, že současné tři kulturní místnosti budou zrušeny a nahrazeny novými multifunkčními místnostmi. Oceňuji to, že budou obvinění trávit čas v novém, větším prostředí, avšak z rozhovorů rovněž vyplynulo, že tímto krokem nebude navýšena kapacita pro možnost účasti na aktivitách, a naopak staré kulturní místnosti budou přetvořeny na cely, takže množství obviněných potenciálně naroste.

Jak jsem uvedla v úvodu této kapitoly, standardy Výboru CPT požadují, aby se vězněné osoby nacházely mimo svoji celu minimálně osm hodin denně. Chápu, že dostáhnout tohoto čísla je obtížné s ohledem na vytíženost personálu, nicméně dávám věznicí ke zvážení rozšíření množství aktivit, jichž se obvinění mohou účastnit, aby se aktivit mohli účastnit všichni.

Navíc bych chtěla uvést, že na chodbě oddílu se zmírněným režimem ve žlutém patře byl k dispozici stolní fotbal, který však byl již několik měsíců poškozený, a nedal se tedy používat. **Doporučuji tedy věznicí, aby tento stolní fotbal nechala opravit.**

Opatření:

- 20) Vytvořit seznam věznicí nabízených aktivit a dát ho k dispozici obviněným (do 1 měsíce).**

10.2 Vycházky

Obvinění mají právo se každý den účastnit minimálně hodinové vycházky, která může být omezena nebo zrušena pouze za určitých podmínek.⁷³ Výbor CPT zastává názor, že by

---

70 Ustanovení odst. 57 Zprávy CPT z návštěvy ČR v roce 2014.

71 Ustanovení odst. 27.6 Evropských vězeňských pravidel.

72 Jednalo se o dokumenty nazvané: 1) Řízené aktivity s obviněnými; 2) Rozvrh řízených aktivit probíhajících na úseku výkonu vazby v týdnu: 29. 7. – 2. 8. 2019 (a druhý z týdne 5. 8. – 9. 8. 2019); a 3) Plán aktivit obviněných dne 5. srpna 2019.

73 Ustanovení § 18 odst. 2 zákona o výkonu vazby.

vycházkové dvory měly být přiměřeně velké k počtu obviněných, kteří by při vycházkách měli mít možnost vykonávat fyzickou aktivitu.⁷⁴

Obrázky 22 a 23: Vycházkové dvory – vlevo s přístřeškem nad lavičkou, vpravo bez něj

Přestože minimální standard pro vycházky je jedna hodina, v navštívené věznici mohli obvinění využívat vycházek trvajících hodinu a půl. Vycházkové dvory se nacházely na střeše objektu a byly čerstvě rekonstruovány. Oceňuji, že součástí rekonstrukce byla i příprava pro zavedení telefonních automatů do jednotlivých dvorů, a to vzhledem k nedostatku telefonů pro vězněné osoby ve zbytku věznice. Na každém vycházkovém dvoru byla lavička a přístřešek, avšak přístřešek se v některých případech nenacházel přímo nad lavičkou, takže za nepříznivě počasí by obviněné neuchránil, což je nežádoucí.

Obrázek 24: Nářadí na stolní tenis v chodbě u vycházkových dvorů

Věznice by měla umožnit rovněž i nějaké sportovní vyžití na vycházkách, proto věznici doporučuji vycházkové dvory obohatit například o nějaké sportovní náčiní či jiné aktivity. Ke zvážení je například případné individuální navezení stolu na stolní tenis, nacházejícího se na chodbě, do některého z větších vycházkových dvorů.

Opatření:

- 21) Umístit přístřešky nad lavičky na vycházkových dvorech (do 3 měsíců).**

---

74 Ustanovení odst. 58 zprávy CPT z návštěvy ČR v roce 2014.

10.3 Knihovna

Obvinění ve věznici hojně využívali služeb knihovny, protože na celách zpravidla neměli televizi. Nicméně většina z nich nevěděla, jaké knihy se v knihovně nacházejí a že si seznam knih mohou zapůjčit. Knihovní fond je rozsáhlý (přes pět tisíc svazků), proto by bylo záhodno, aby si obvinění mohli v klidu seznam knihu projít a vybrat si knihu podle svých zájmů. Jako nejvhodnější se samozřejmě jeví možnost mít seznam v každé cele, ale protože dochází k častým aktualizacím, dávám věznici ke zvážení, aby seznam knih dávala k zapůjčení na vycházkové dvory. Právní předpisy má u sebe sociální pracovník, ale nejsou v tomto seznamu, takže není přehled, jaké předpisy si mohou obvinění vypůjčit. **Doporučuji, aby tento nedostatek byl napraven.**

11. Kontakt s vnějším světem

Nezbytným důsledkem umístění do věznice je omezení mnoha práv osob, mezi nimi i práva na rodinný život. Omezení tohoto práva by však mělo být co nejmenší, přičemž umožnění kontaktu s vnějším světem, mimo jiné, snižuje i stres obviněných, což dále působí preventivně proti vzniku mezilidských konfliktů. Kontakt s vnějším světem probíhá různou formou, například prostřednictvím korespondence, telefonování nebo přijímání návštěv a balíčků.

11.1 Telefonování

Pro udržování vztahů se svými blízkými má obviněný právo s nimi telefonovat, pokud u něho není důvodem vazby obava, že bude mařit vyšetřování.⁷⁵ Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky dále uvádí, že obvinění mají právo až na 20 minut telefonování denně.⁷⁶ Přestože má každý právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života,⁷⁷ obvinění musejí strpět, že je toto jejich právo zákonem o výkonu vazby omezeno, když dochází k odposlechu telefonních hovorů věznicí.⁷⁸ Na druhou stranu by věznice měla zajistit soukromí rozhovorů po telefonu s ohledem na ostatní osoby.

Ve věznici byly obviněným k dispozici v době systematické návštěvy pouze dva telefony. Většina obviněných uvedla, že 20 minut denně jim není věznici běžně poskytováno, standardně pouze okolo 5 až 10 minut maximálně třikrát týdně. Tuto situaci věznice aktivně řeší; na vycházkové dvory mají být zavedeny telefonní aparáty, čímž by bylo obviněným umožněno telefonovat na vycházkách. Žádám věznici o vyjádření, v jakém stádiu je v současnosti zavádění telefonů na vycházkové dvory.

Někteří obvinění, kteří chodili volat z telefonu na chodbě jednoho z oddílů vazby se zmírněným režimem, si stěžovali, že tam jsou ve větším počtu, takže ten, kdo telefonuje,

---

75 Ustanovení § 13a zákona o výkonu vazby.

76 Ustanovení § 5 odst. 2 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 13/2017, k realizaci telefonních hovorů obviněných, odsouzených a chovanců, ve znění pozdějších předpisů.

77 Ustanovení čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

78 Ustanovení § 13a odst. 5 zákona o výkonu vazby.

nemá pro svůj hovor dostatečné soukromí. I přes ztížené podmínky, v nichž se zajišťuje právo obviněných zatelefonovat si, by mělo být v maximální míře zajištěno soukromí hovorů před ostatními obviněnými.

Opatření:

22) Zajišťovat větší míru soukromí telefonických rozhovorů obviněných (průběžně).

11.2 Návštěvy

Podle zákona o výkonu vazby má obviněný právo na devadesátiminutovou návštěvu jednou za dva týdny.⁷⁹ Evropská vězeňská pravidla dále stanoví, že návštěvy musí být organizovány tak, aby měli vězni možnost udržovat a rozvíjet rodinné vztahy pokud možná co nejnornálnějším způsobem.⁸⁰

Ve věznici jsou dvě místnosti vyhrazeny pro provádění návštěv, přičemž jsou velice prostorově omezeny, ale toto je dáno celkovou prostorovou dispozicí budovy. Jedna z těchto místností slouží, mimo jiné, pro bezkontaktní návštěvy a druhá pro návštěvy s dětmi, i když se nejedná o místnost s dětským koutkem. Pravý dětský koutek je součástí prostoru kaple, ale mohou ho využívat pouze odsouzení vězni se svými rodinami.

Obrázky 25 a 26: Návštěvní místnosti

(vlevo probíhají mimo jiné bezkontaktní návštěvy; vpravo probíhají mimo jiné návštěvy s dětmi)

V jedné z návštěvních místností jsou pověšeny zákazy v češtině, angličtině a němčině. Zákaz psaný v angličtině uváděl, že při uvítání a loučení je možný běžný společenský kontakt. **Doporučuji, aby toto sdělení bylo uvedeno rovněž i v ostatních jazykových mutacích.**

S otázkou běžného společenského kontaktu souvisí stížnosti některých obviněných, kteří uvedli, že jim nebylo při návštěvách umožněno obejmout se s dítětem, či dokonce, že bylo dítě sloužícím personálem odtáhnuto od obviněného. Taková praxe však může mít velmi negativní dopad na dítě. Doporučuji, aby kontakt obviněných s dětmi probíhal co nejběžnějším způsobem. Tyto návštěvy by ideálně měly probíhat v dětském koutku, který je v kapli věznice.

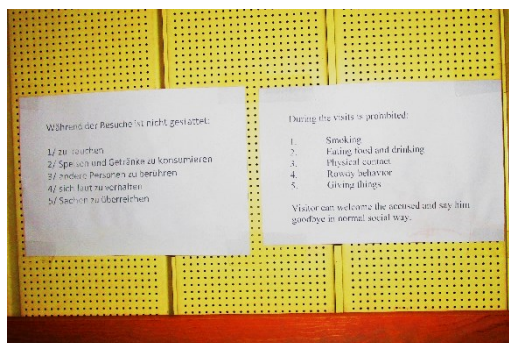
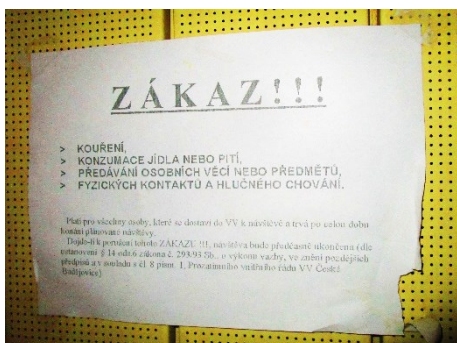
---

79 Ustanovení § 14 odst. 1 zákona o výkonu vazby.

80 Ustanovení odst. 24.4 Evropských vězeňských pravidel.

Mezi vyvěšenými zákazy bylo rovněž upozornění, že při návštěvě není možné konzumování jídla a pití. V tomto s věznicí nesouhlasím, protože jsem naopak přesvědčena, že by návštěvám mělo být umožněno si zakoupit drobné občerstvení a nápoje.

Obrázky 27 a 28: Vyvěšené zákazy v návštěvních místnostech

Z vyjádření vedení věznice vyplývá, že věznice nedisponuje prostory pro uskutečňování návštěv bez sluchové a zrakové kontroly. Protože zákon o výkonu vazby dává řediteli pravomoc umožnit uskutečnění návštěvy bez sluchové, případně i zrakové kontroly,⁸¹ měla by ve věznici být v budoucnosti vytvořena tomuto účelu odpovídající místnost, aby obvinění měli možnost využívat i tento druh návštěv pro udržování a rozvíjení rodinných vztahů v potřebné míře co nejnornálnějším způsobem.

Opatření:

23) Umožnit návštěvám, aby si mohly zakoupit drobné občerstvení (do 3 měsíců).

24) Zajistit, aby kontakt obviněné osoby s dětmi probíhal co nejběžnějším způsobem (bezodkladně).

---

81 Ustanovení § 14 odst. 5 zákona o výkonu vazby.

Další zjištění ze systematické návštěvy

---

12. Zdravotní péče

12.1 Přítomnost příslušníka

Zákon stanoví,⁸² že při poskytování zdravotních služeb osobám ve výkonu vazby může být na dohled přítomen příslušník Vězeňské služby České republiky, přičemž na doslech může být přítomen pouze tehdy, jde-li o ohrožení života, zdraví nebo bezpečnosti. Výbor CPT již dlouhodobě zastává názor, že všechna lékařská vyšetření vězňů mají probíhat mimo doslech, a pokud konkrétní lékař nepožaduje jinak, tak rovněž i mimo dohled příslušníků.⁸³

Z rozhovorů s obviněnými i některými členy personálu vyplývá, že vyšetření u lékařů ve věznicí probíhá ve většině případů za přítomnosti dozorce. Věznice má nastaven kamerový systém, přes který může příslušník sledovat dění v ordinaci, aniž by byl fyzicky přítomen uvnitř. Je vhodné znovu upozornit personál věznic, že primárně mají vyšetření obviněných probíhat mimo doslech i dohled příslušníků a jejich přítomnost si žádat jen v případě nutnosti.

S přítomností příslušníků v ordinaci souvisí i problematika tlumočení cizincům při vyšetření. Věznice má mezi personálem několik mluvčích cizích jazyků, které mohou využívat při potřebě dorozumění s obviněným cizincem. Toto je chválné například v souvislosti s nástupem nového obviněného, kdy je poučován o svých právech a povinnostech. Avšak u zdravotních prohlídek a při vyšetřeních není vhodné, aby se zde pouze z důvodu tlumočení nacházel příslušník. Věznice by pro tlumočení v ordinacích lékaře měla využívat nezávislého tlumočnicka (ať už fyzicky přítomného, nebo dálkově spojeného přes telefon či internet).

12.2 Zaznamenávání zranění

Výbor CPT nastavil vysoké standardy na to, jakým způsobem mají být zaznamenávána zranění osob. Konkrétně by záznam měl obsahovat:

- „popis výpovědí provedených dotyčným vězněm, které souvisejí s lékařským vyšetřením (včetně jeho/jejího popisu jeho/jejího zdravotního stavu a všech obvinění ze špatného zacházení),
- úplný popis objektivních lékařských nálezů založený na důkladném vyšetření a
- lékařská pozorování ve světle [předchozích dvou bodů] naznačující shodu mezi vznesenými obviněními a objektivními lékařskými nálezy“.

---

82 Ustanovení § 46 odst. 1 písm. g) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o zdravotních službách“).

83 Ustanovení odst. 78 zprávy CPT z návštěvy ČR v roce 2014.

V případě, že dojde k zaznamenání zranění, jejichž vznik odpovídá vznesenými obviněními, měl by být lékařem provedený záznam okamžitě předložen příslušnému státnímu zástupci bez ohledu na přání zraněné osoby. Mimo vytvoření záznamu by měly být pořízeny rovněž fotografie, které by měly být uloženy do zdravotnické dokumentace osoby.⁸⁴ Přistoupit k vytvoření tohoto záznamu by se mělo vždy, kdy obviněný tvrdí, že jeho zranění vznikla důsledkem násilí, nebo existuje silné podezření, že tomu tak je.

Ze studia zdravotnické dokumentace vyplynulo, že v navštívené věznici jsou zranění zaznamenávána konkrétněji, než s jakým standardem jsem se setkala v jiných věznicích. I nadále však doporučuji v tomto ohledu pracovat na zlepšení, aby zápisy plně odpovídaly výše citovanému standardu Výboru CPT, s čímž souvisí, že zdravotnický personál nepořizuje, a do zdravotnické dokumentace tedy nezakládá fotografie zranění. S ohledem na zajištění prevence špatného zacházení a jeho efektivního odhalování, jsem přesvědčena, že je vhodné, aby fotky případných zranění pořizoval i zdravotnický personál, a nejen oddělení prevence a stížností. Fotodokumentaci považuji za integrální součást kvalitního záznamu zranění, proto požaduji po věznici, aby i v tomto ohledu naplňovala standard Výboru CPT.

Opatření:

- 25) Pořizovat fotodokumentaci zranění obviněných a ukládat ji do příslušné zdravotnické dokumentace (průběžně).**

13. Vnitřní řád

Ředitel věznice má v souladu se zákonem o výkonu vazby a řádem výkonu vazby stanovit způsob realizace práv a povinností obviněných vnitřním řádem věznice.⁸⁵ Tento dokument upravuje většinu aspektů života obviněných při výkonu vazby,⁸⁶ proto je nezbytné, aby byl pro vězněné osoby srozumitelný. Standardy Výboru CPT požadují, aby vnitřní řád zprostředkovaný vězňům obecně reflektoval schopnosti osob pochopit a přečíst text. Dostupné by tedy měly být verze v různých jazycích a zjednodušené verze textu pro mladistvé či osoby, kterým čtení a psaní dělá potíže.⁸⁷

V rámci šetření bylo zjištěno, že věznice disponuje různými jazykovými mutacemi vnitřního řádu, takže cizinci měli tento dokument k dispozici v jazyce, kterému rozumějí. Nicméně vnitřní řád psaný zjednodušenou (tzv. easy-to-read) formou se ve věznici nenacházel. Vzhledem k tomu, že v době systematické návštěvy se ve věznici nacházela jedna mladistvá (a tato situace se jistě v budoucnu může opakovat, stejně jako mohou být do vazby umístěny osoby s lehkým mentálním postižením nebo neschopné číst), doporučuji věznici, aby vytvořila alternativní variantu textu vnitřního řádu. Toto jsem již v minulosti při své činnosti

---

84 Ustanovení odst. 77 zprávy CPT z návštěvy ČR v roce 2014.

85 Ustanovení § 3 odst. 1 řádu výkonu vazby.

86 Ustanovení § 3 odst. 2 řádu výkonu vazby.

87 Informace dostupné v ustanovení odst. 130 24. obecné zprávy o činnosti Výboru CPT, 2015, CPT/Inf (2015) 1, dostupné z: <https://rm.coe.int/1680696a9c>, a v ustanovení odst. 54 26. obecné zprávy o činnosti výboru CPT, 2018, CPT/Inf (2017) 5, dostupné z: <https://rm.coe.int/168070af7a>.

jedné z věznic doporučovala v souvislosti s osobami se sluchovým postižením.⁸⁸ Na druhou stranu **oceňují, že obvinění si mohou výtisk vnitřního řádu vypůjčit, když jsou na vycházce.**

Obrázek 29: Košík na vnitřní řády v prostoru u vycházkových dvorů

14. Stížnosti

Možnost podávání stížností je jedním ze základních nástrojů, jenž mohou obvinění použít, aby poukázali a případně následně i vyřešili problémy, kterým mohou ve vazbě čelit. Funkční stížnostní mechanismus je tedy důležitý pro prevenci špatného zacházení. Aby osoby neměly obavy z toho, kdo může jimi podané stížnosti číst, měly by být ke stížnostem vyhrazeny zvláštní schránky nesoucí označení, kdo je odpovědný za jejich vybírání.

Obrázky 30 a 31: Schránky na stížnosti

V navštívené věznici jsou schránky na stížnosti umístěny na každém patře u schodiště, tudíž za mřížemi, a obvinění se k nim mohou dostat pouze, když jdou doprovázeni dozorci mimo svůj oddíl (zpravidla na vycházku). Další schránky na stížnosti se nacházejí ve společném prostoru oddílů se zmírněným režimem. Na všech schránkách je uvedeno k čemu slouží

---

⁸⁸ Jednalo se o věc vedenou pod sp. zn. 5347/2018/VOP/JM. Zpráva o mém šetření a závěrečné stanovisko jsou dostupné z: <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/6262> a <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/6444>.

(nápisy „Stížnosti“, nebo „Jen pro stížnosti“), avšak chybějí informace o tom, kdo je vybírá. Obvinění toto často nevěděli nebo si mysleli, že stížnosti vyzvedávají dozorcí. Někteří také uváděli, že toto je důvod, proč stížnost raději nechtějí podat, aby si nezpůsobili další problémy.

I s ohledem na to, že někteří obvinění mohou být odrazeni od podání stížnosti, pokud si myslí, že schránku vybírá personál daného oddílu, je vhodné stížnostní schránky označit informací, kdo stížnosti ze schránky vybírá.

Opatření:

26) Doplnit na schránky na stížnosti označení, kdo je vybírá a vyřizuje (bezodkladně).

Přehled opatření k nápravě

Bezodkladně	<ul style="list-style-type: none"> • Nevylučovat automaticky možnost umístění obviněného ze závažnější trestné činnosti na zmírněnou vazbu (opatření č. 4). • Upustit od povinnosti obviněných povstat při vstupu příslušníka do místnosti (opatření č. 14). • Upustit od povinnosti obviněných odpočívat přes den pouze na ustlaném lůžku (opatření č. 15). • Zajistit, aby kontakt obviněné osoby s dětmi probíhal co nejběžnějším způsobem (opatření č. 24). • Doplnit na schránky na stížnosti označení, kdo je vybírá a vyřizuje (opatření č. 26).
Do 1 měsíce	<ul style="list-style-type: none"> • Vydávat doklady o nákupu splňující náležitosti živnostenského zákona a zákona o ochraně spotřebitele (opatření č. 19). • Vytvořit seznam věznicí nabízených aktivit a dát ho k dispozici obviněným (opatření č. 20).
Do 3 měsíců	<ul style="list-style-type: none"> • Upravit kamerový systém v místnosti pro provádění osobních prohlídek tak, že bude pouze vytvářet záznam přístupný vybraným členům personálu, a to jen pro potřeby prošetření stížností a incidentů; o tomto poučovat prohlížené osoby (opatření č. 3). • Zavést častější sprchování všech obviněných (opatření č. 16). • Jídlo servírovat v talířích a s příborem, pokud to u konkrétních obviněných nepředstavuje bezpečnostní riziko (opatření č. 17). • Vypracovat seznam zboží, který bude v maximální míře konkrétní s ohledem na popis zboží a jeho cenu, a zajistit, aby ho obvinění měli jednoduše k dispozici (opatření č. 18). • Umístit přístřešky nad lavičky na vycházkových dvorech (opatření č. 21). • Umožnit návštěvám, aby si mohly zakoupit drobné občerstvení (opatření č. 23).
Do 6 měsíců	<ul style="list-style-type: none"> • Vybavit cely omyvatelnými matracemi (opatření č. 9).
Do 1 roku	<ul style="list-style-type: none"> • Vytvořit zmírněnou vazbu pro obviněné ženy (opatření č. 5). • Demontovat z oken plastové zábrany (opatření č. 7). • V celách, kde je to technicky možné, oddělit toalety na celách od zbytku místnosti stavebně-technickou přepážkou (opatření č. 10).
Průběžně	<ul style="list-style-type: none"> • Důkladné osobní prohlídky v rámci dílčích a technických prohlídek provádět bez přítomnosti dalších vězňů osob (opatření č. 1). • Důkladné osobní prohlídky provádět individuálně na základě zhodnocení rizik, a to tak, aby prohlížené osobě bylo umožněno sundat nejprve oděv od pasu nahoru a obléknout se, než bude sundávat oblečení od pasu dolů (opatření č. 2).

- Zajišťovat ochranu zdraví obviněných nekuřáků na oddíle se zmírněným režimem (opatření č. 6).
- Poučit příslušníky o nutnosti používání výhradně nočního svícení při nočních kontrolách cel (opatření č. 8).
- Poskytovat obviněným týdně sedm kusů erárního spodního prádla a ponožek (opatření č. 11).
- Poskytovat obviněným sportovní oděv, nebo umožnit obviněným sportovat v ústavním oděvu (opatření č. 12).
- Umožňovat kombinování vlastního a erárního oblečení (opatření č. 13).
- Zajišťovat větší míru soukromí telefonických rozhovorů obviněných (opatření č. 22).
- Pořizovat fotodokumentaci zranění obviněných a ukládat ji do příslušné zdravotnické dokumentace (opatření č. 25).